

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת בא - משפטים

* * *

במלוה מלכה

לטובת המתיבתא נחלת יעקב

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקצ"ג

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען
185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרשת בא תשי"ע לפ"ק

(שמות יז-כז) ואחס לא תלאו איש מפתח ביתו עד בקר, כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין לדיקים לרשעים, ולא עוד אלא שמתחיל מן הדיקים וכו' ע"ש. וכתב אאז"ל בספרו אבן שלמה (פ' לך אות יט), כי מנינו ברשעים, שרשעתן הופכת מדת הרחמים למדת הדין, וכמו שכתב ברש"י (בראשית ח-ט) דלכן נאמר (שם ו-ה) וירא הוי"ה כי רבה רעת האדם בארץ, ויאמר הוי"ה אמחה את האדם וגו', והוא שם מדת הרחמים (בר"ל ג-ג) ע"כ. והנה הא דאין משחית מבחין בין טוב לרע, זהו רק כאשר העונש בא ממדת הדין, כי אז גם על הדיק יכולין למצוא פגם, כי אדם אין לדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ולכן אינו מבחין בין טוב לרע, כיון שניתן לו רשות להשחית. אבל אם העונש בא ממדת הרחמים, אלא שלרשעים מתהפכת למדת הדין, כיון שבעצם הוא שם הרחמים, שפיר מבחין בין טוב לרע, ומדת הרחמים

ו**יאמר** ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכנתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אחתי אלה בקרבו, ולמען תספר באזני צנך וצן צנך את אשר התעללתי במצרים, ואת אחתי אשר שמתי צם, וידעתם כי אני ה' (י-א).

ו**גראה** בהקדס לבאר מה שאמר משה לה', הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרתם להם, אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו, מה אומר אליהם. ויאמר אלקים אל משה וגו', כה תאמר אל בני ישראל, הוי"ה אלקי אבותיכם שלחני אליכם (שמות ג-יג). ויש להבין למה ישאלו ישראל על שמו של הקב"ה, ומאי איכפת להו שמו המדויק, יבא הנם מכל מקום ויושיעם ויוציאם ממצרים.

ו**יש** לומר דאיתא בגמרא (בבא קמא ס.) תני רב יוסף מאי דכתיב

לא יפגע באלהים, כל זמן שיש עליו אפילו מליצה קטנה לזכות ודפח"ח.

ובצדקה יש לחוש כאשר ישמעו ישראל ממשה שעמיד ה' לעשות נסים ונפלאות, ויציא המכות על פרעה עד שיוכרח להוציא את ישראל, הרי יתכן שזה יגע גם בהם, דהרי מדת הדין אינו מצחין צין לדיק לרשע, וגם הם יוכלו להאסף עמהם. אך זה תלוי בצחיה שם יתגלה לצוא להושיעם, שאם יהיה זה בשם אלוקים מדת הדין, יש לחוש שלא יצחין צין טוב לרע, אבל אם הישועה תבא משם הו"ה, אלא שלהרשעים תתהפך לדין, אז אין להם לחוש לזה, ועל כן ישאלו את משה, כאשר יבא לישראל ויאמר אלוקי מצרים שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו, היינו בצחיה מדה תבא הגאולה, אם מלך מדת הדין למצרים, אז מלך מדת הרחמים לישראל. על זה השיבו ה', כה תאמר אל בני ישראל, הו"ה אלוקי מצרים שלחני אליכם, שהישועה תבא ממת הרחמים שמצחין צין טוב לרע, ורק להמצרים תתהפך למדת הדין.

וזדו שאמר הכתוב, ויאמר הו"ה אל משה, ראה נתתיך אלוקים לפרעה (ו-ח), צעם אני הו"ה מדת הרחמים, רק לפרעה אתהפך להיות

בצחי אלוקים, מדת הדין. וידעו מצרים כי אני הו"ה, שאני מעניש אותם בהשם הו"ה מדת הרחמים שמתהפך להם לדין, ומהיכן ידעו זאת, ואמר בנטותי את ידי על מצרים להענישם, והוצאתי את בני ישראל מתוכם, והמשחית יצחין צין הצדיקים להרשעים, אז ידע ויתברר שהעונש היה להם משם הו"ה. (ועיין מה שכתבנו בזה בספר פרי משה ר"פ וארא).

והנה השם הו"ה ענמה כלול מדין ורחמים, כי שם י"ה מורה על דין, על דרך יסר יסרני י"ה (תהלים קיח-יח), ושם ו"ה מורה על חסד (עיין שו"ת חתם סופר חו"מ סימן קצ"ב). והרשעים שמתהפך מדת הרחמים לדין, היינו ששולט אלם התחלת השם הו"ה שהוא דין, ולצדיקים מתעורר חלו השנית של השם, שהוא חסד ורחמים. — ונראה דזהו הענין המבואר מהאר"י הק' (בשער הליקוטים) על הפסוק (זכריה יד-ט) ציוס ההוא יהי"ה הו"ה אחד, דלעתיד ישתנה משם הו"ה לשם יהי"ה ע"כ. ויש לומר דמבואר במדרש (צ"ר יב-טו) שבתחלה עלה במחשבה לצרוא העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (בראשית ב-ד) ציוס עשות הו"ה אלוקים ארך

שיש לה ג' צירופים, י"ה ט"ו ח"ז עולה ה"ס, וזהו קוד ה"ן ה"ס יודו ויצרכו וכו' ע"ש. ונראה דזהו כוונת מאמר בעל ההגדה, אלו עשר מכות שהביא הקב"ה על המצריים במצרים, ואלו הן, דלכאורה תיבות 'ואלו הן' מיותרין הם. אך לפי מה שנתבאר דהעשר מכות שבאו על המצריים היא ממדת הרחמים של שם הוי"ה, מהשם ו"ה, שנתהפך להם הרחמים לדין, ולכן הבחין בין ישראל למצרים, ואם כן הם מאותיות ה"ן. וזהו שאמר אלו עשר מכות שהביא הקב"ה על המצריים במצרים, שלא נגעו רק בהמצרים ולא בישראל שהיו אתם במצרים, ואלו ה"ן, שבאו מלד השם הרחמים, שרק עבור הרשעים נתהפכה לדין, ולכן שפיר הבחין בין טוב לרע.

וּבְזֹה נִרְאָה לְבַאֵר מִה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב,
 וידבר משה בן אל בני ישראל, ולא שמעו אל משה מקולו רוח ומעבודה קשה וגו', וידבר משה לפני ה' לאמור, הן בני ישראל לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה וגו' (ו-ט). והיינו כי בני ישראל ראו שאחר שבא משה אל פרעה, גזר פרעה תכבד העבודה על האנשים, והנוגשים אינם לאמור כלו מעשיכם, עד שהתרעמו על משה, ירא ה' עליכם וישפוט, את אשר הבאשחם את ריחטו, כי חשו

ושמים ע"כ (רש"י שם א-א). ולפי זה מתחלה עשה צמחשבה לצרוא בשם י"ה, וכדכתיב (ישעיה כו-ד) כי צ"ה ה' צור עולמים, כי שם י"ה הוא ממדת הדין, ובסופה צראה צמדת הוי"ה, ציום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים.

ואם כן הנהגת מדת הרחמים הוא רק כאן למטה בארץ, שראה שאין העולם מתקיים בלי זה, אבל בשמים צמלאכי מעלה ההנהגה צמדת הדין, וכמאמרם (צבא קמא ג.) וסביביו נשערה מאד (תהלים ג-ג), מלמד שהקב"ה מדקדק עם חסידיו אפילו כחוט השערה. רבי נחמיה אמר מהכא (שם פט-ח) א-ל נערץ בצוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו ע"ש. ואם כן לעתיד כאשר ינער רשעי ארץ וישאר ה' רק עם חסידיו, וכולנו נהיה סביביו, לדיקים יושבים ועטרותיהם צראשיהם ונהנים מזיו השכינה, הרי לא יצרכו למדת הרחמים של ו"ה, ולכן ציום ההוא יהי"ה הוי"ה אחד, יתהפך מהוי"ה ליהי"ה.

והנה צסידור שלי"ה כתב (צתפלת נשמת), בצוד ה"ן ה"ס יודו ויצרכו וכו', שרומז על השם הוי"ה, ה"ן רומז על אותיות ו"ה שיש לה חמשה צירופים, ו"ה ז"ד ח"ג ט"ב י"א עולה ה"ן, וה"ס רומז על אותיות י"ה

שם החסד, אלא שהרשעים זרשעתם מהפכין מדת הרחמים למדת הדין, ומדת הרחמים שפיר מבחין בין טוב לרע, והרצה עמו פדות. — וזה שאמר הכתוב, למען שמי אמותי אלה רק בקרבן ולא בישראל, ולמען תספר באזני צנך וצן צנך את אשר התעללתי במצרים דייקא, ולא נפגע שום ישראל, וידעתם כי אני הו"ה, שהעונש של מצרים באה מצד שם ההו"ה, שרשעים מהפכים גם מדת הרחמים לדין.

ואזכור הכתוב, למען שמי אמותי אלה בקרבן, ונראה הכוונה,

כי הנה העשר מכות, לפעמים קורא אותם הכתוב בשם אות, וכמו שנאמר ואת המטה הזה תקח צידך אשר תעשה בו את האותות (ד-יז), למחר יהיה האות הזה (ט-יט), למען שמי אמותי אלה (י-א). ולפעמים קורא אותם בשם מופת, וכמו שאמר פרעה למשה תנו לכם מופת (ז-יט), למען רבות מופתי בארץ מצרים (יא-ט), והרציתי את אמותי ואת מופתי (א-ז). ויש להבין ביאור שינוי הלשונות. (ועיין ברש"י (דברים יג-ב) עה"פ ותן אליך אות או מופת. וזרמב"ן שם הביא מספרי, אות הוא מופת, ומופת הוא אות, אלא שדברה תורה בשתי לשונות ע"כ. ועיין שם מה שכתב בזה).

שעונשי פרעה באים מצד מדת הדין, וכיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין נדיקים לרשעים, ולא עוד אלא שמתחיל מן הנדיקים, ועל כן פגע בהם מדת הדין תחלה, ולכן לא שמעו אל משה מקול רוח ומעבודה קשה. ועל זה אמר משה לה', 'הן בני ישראל לא שמעו אלי, מה שאני אומר להם כי ישעתם בא מה'ן, ממתת הרחמים משם ו"ה שהוא צסוד ה'ן, אינם שומעים לי, כי רואים הם שאדרבה מאז באתי לדבר בשמך הרע לעם הזה, וחוששים הם שהוא מצד מדת הדין שאינו מבחין בין טוב לרע.

ולבן בכל הפרשה היה דיבור ה' אל משה מצד השם הו"ה, ויאמר הו"ה אל משה, כי מה שהפלא ה' בין ישראל למצרים, זה לא יתכן במדת הדין. וזאת תורת המסורה, ג' פעמים פדות, ושמתי פדות בין עמי ובין עמך (ת-יט), פדות שלח לעמו (תהלים קיא-ט), כי עם הו"ה החסד והרצה עמו פדות (שם קל-ז). והיינו כי ה' הביא על מצרים העשר מכות, והמשחית הבחין בין טוב לרע, ושמתי פדות בין עמי ובין עמך, והמצריים נענשו אבל לעמו שלח פדות, ולכאורה הרי אין המשחית מבחין בין טוב לרע. ועל זה קיים, כי עם הו"ה החסד, שהם נענשו מצד השם הו"ה,

האלה כולם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה-ה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול וכו'. ובעבור כי הקצ"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה ה' אותנו שנעשה תמיד זכרון ואת לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם לדור אחרון. והנריך שנכתב כל מה שנראה אלינו באותות ובמופתים [בתפלין] על ידינו ועל זין עינינו, ולכתוב אותו עוד על פתחי הבתים במוזות, ושנוכיר זה צפינו בצקר ובערב וכו', וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים, והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלקים וכו'. וסיים שם, ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, זין ברבים זין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו וכו' עכ"ל ק.

ומבואר מזה כי תכלית הנסים שעושה ה', הוא לעורר את האדם לתשומת לב על הנסים

וצראה כי אנו עומדים כעת בשעת פרשת בא, וידוע מצדיקים כי בשעת זו יש הארה מיציאת מצרים, כמו בחג הפסח, כי הקריאה מעורר את הזמן, אשר עיני יציאת מצרים הוא שורש אמונתנו בה', וכמאמר הכתוב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ-ג), ואמרו (מכות כג:) בא חזקוק והעמידן על אחת, ולדיק באמונתו יחיה (חזקוק כ-ד). ומי שמאיר אללו האמונה יש לו הכל. והרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש ז"ע היה אומר, שהוא לא בא לעולם לעשות מופתים ולהשיע לבני ישראל, אלא כל עבודתו הוא להחדיר עבודת האמונה בישראל. וכאשר היה בא אליו יהודי עבד ישועה, היה מבקשו שיאמר אללו על שבת, ואז יקבל התעוררות בעומק אמונת אלקי עולם, וזה ימשך בעצמו ישועתו בקרוב ע"כ. וכאשר קורין פרשיות אלו, נריבין להעמיק ולהתבונן בניסי יציאת מצרים, וללמוד ממנו פרק באמונת ה'.

ודוא צמה שכח הרמזין (סוף פרשתנו), כי מעת היות עבודה זרה בעולם מימי אנוש, החלו הדעות להשתבש באמונה וכו', וכאשר יראה האלקים בעדה או ביחיד, ויעשה עמהם מופת ציניו מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל בטול הדעות

שהציא ה' צמרים, היה מן הראוי לפקוח עיניהם להכיר שיש מנהיג להצירה, ויש לעשות רצונו לשלח את ישראל, אבל הם לא נתפעלו מכל זה, וכאילו לא אירע שום דבר, ולאחר כל המכות הללו הם צני אדם יושבי חושך ולא אור. לא כן צני ישראל הם למדו לקח ממכות הללו לחזק אמונתם באלקי עולם, והנסים הללו הציאו להם אורה לגלות הנסתרות שבהצריאה, ולצני ישראל היה אור צמושצותם.

וזדו החילוק צין אות למופת, כי צעשה שנעשה דבר מופלא, היפוך דרך הטבע, הרי זה מופת, דבר נפלא יוצא מן הכלל, ולמשל מכת דם, שמים יתהפכו לדם, זהו מופת. אבל התוצאה מזה קרוי אות, כי המופת הוא לאות על גודל כח העושהו, שיש בכחו להמציא דבר מופלא כזאת. אשר זהו תכלית הדבר המופלא, להציאו להשגה יתירה שיכיר גודל כח הממציא זאת. והו העיני צסיפורי לדיקים שמספרים מהם המופתים שהיו עושים, ואין סיפור המעשה לענמה התכלית, אלא התוצאה, שזהו אות על גודל כח הדיקים הדבוקים בה', אשר הקצ"ה עושה רנום, ותגזר אומר ויקם לך. ומי שרואה מופת, ולא מתפעל ממנו

הנסתרים שצמחן הטבע, וכמו שאומרים צתפלה, מודים אנתנו לך וכו' על נסוך שצכל יום עמנו. וצעשה שהאדם נותן הודאה על הנס, אין זה על מעשה הנס גרידא, רק על פתיחת העין והשכל להתצונן מזה על טבע העולם שיש מנהיג לצירה. — ולכן צהארבעה שצריכין להודות, שמצרך הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב, משיצין לו, מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב 'סלה', שתצונן מטובות ה' שעשה עמך, לצוא להכרה כי לעולם הוא גומל אותך טוב, והוא יגמלך כל טוב 'סלה', לא רק צהרפואה שעמד מחוליו, אלא ק"ו וצן צנו של ק"ו, כאשר משגיח עליך שאתה צריא ולא נעשה חולה, אשר הוא עוד חסד יותר גדול מהרפואה. וכאשר אתה עובר חייך, ולא צאת לידי כך לצוא לידי צית האסורים, הוא חסד יותר גדול מיציאת צית האסורים, ומנהסים והטובות הנגלות ילמד ויכיר על הטובות של הנסים הנסתרים שעושה ה' עמו.

ובמצרים צקיום העשר מכות הציא עליהם מכת חושך, לא ראו איש את אחיו, ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים, ולכל צני ישראל היה אור צמושצותם (י-כג). וזה צא להורות, כי צאמת הנסים והנפלאות

האות שיש בהמופת, ומהו האות
ההוא, וידעתם כי אני ה', שהוא אות
על אמונת אלקי עולם.

ואמר הכתוב, והיה לאות על ידכה
ולטוטפות צין עיניך כי בחזק
יד הוציאנו ה' ממזרים (יב-טו). ודרשו
חז"ל (מנחות לו.) יד כהה ע"כ. ונראה
שיש בזה רמז, כי ניסי יציאת מזרים
יהיו תמיד לנגד עיניו, להתצונן כי
יש מנהיג לצירה, וגם כאשר אין אנו
רואים השגחתו בגלוי, הוא מניח מן
החרכים, ולא ינוס ולא יישן שומר
ישראל, ועומד תמיד לישראל צעת נר
להם. ואם פוגע לאדם מאורעות
שונות בצריאותו ופרנסתו וכו', אין
זה מזד הסתרת פנים, אלא לתכלית
מכוון שיטיב מעשיו ציטר שאת,
ומאתו לא תנא הרעות. וזהו שאמר,
והיה לאות על ידכה, יד כהה, כאשר
מטה ידו והוא כהה ואינו עושה חיל,
תהיה לך יציאת מזרים 'לאות' על
ידכה, כי יש מנהיג, והכל הוא
בהשגחה פרטית, וצידו לגדל ולחזק
לכל, וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר
יקראוהו באמת.

להכיר גדול כח העושהו, זהו רק
מופת בעלמא, וחסר ממנו האות על
הפועל.

והנה תכלית הנסים במזרים היה
שיכירו מזה גדול כח ה'
שמסדד מערכת השמים וארץ כרכונו.
ולכן אמר ה' למשה, ואת המטה הזה
תקח צידך אשר תעשה בו 'האותות',
כי תכלית הנסים המה שיהיו לאות
לאותן שאין מכירין גדול כח ה'. אבל
פרעה שבגדל טומאתו לא נתפעל,
ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו, אמר
למשה תנו לכם 'מופת', כי המופתים
הללו לא פעלו אצלו להיות לו לאות
על גדול כח המשלת. ולכן אמר ה'
למשה צא אל פרעה וגו', למען שמי
'אותותי' אלה בקרבו, הוא רואה
מופתים, אבל עדיין לא רואה האותות
שיש בזה, ואני אוסיף להכותו עד
שיצוא לידי ההכרה על האות שיש
בהמופתים הללו. — וזהו התכלית של
סיפור יציאת מזרים, ולמען תספר
באזני צנך וצן צנך את אשר התעללתי
במזרים, ולא המופתים הם העיקר,
אלא 'אותותי' אשר שמתי צם', להכיר

בסעודה שלישית פרישת בשלח תשי"ע לפ"ק
בעיר פאלם ספרינגס

ירצה לך, וכל אשר לך ירצה, ורם
לצדך ושכחת את ה' אלקיך וגו'. גם
להצין שהפסיק הכתוב, וכסף הרציתי
להם וזהב עשו לצעל, הוי ליה למימר
וכסף וזהב הרציתי להם, ועשו לצעל.

וגראדה דהנה לוא ה' למשה
במצרים, דבר נח באוני
העם, וישאלו איש מאת רעהו ואשה
מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב
(יא-ג). וברש"י אין נח אלא לשון
בקשה, בצקשה ממך הזהירם על כך,
שלא יאמר אותו לדיק אברהם, ועבדום
וענו אותם (בראשית טו-יג) קיים זהם,
ואחרי כן יאלו ברכוש גדול (שם) לא
קיים זהם (ברכות ט). ע"כ. ויש להצין
הלא כסף וזהב נפשו של אדם
מחמדתו, ולמה הוטרף להזהירם ולבקש
על זה כל כך. וגם למה חשש רק על
אותו זקן אברהם שלא יתרעם, גם
בלאו הכי, כיון שיאל מפי ה' ואחרי
כן יאלו ברכוש גדול, מוטל עליו
לקיים דברו.

ופירשו המפרשים, כי נסיון העושר
גדול מאד, הרצה יותר
מנסיון העוני, וכמו שאמר הכתוב,
וישמן ישורון ויצעט, שמנת עזית

ויסע משה את ישראל מים סוף,
ויאלו אל מדבר שור, וילכו
שלת ימים במדבר ולא מלאו מים
וגו' (טו-כג). ובגמרא (בבא קמא פג.)
דורשי רשומות אמרו אין מים אלא
תורה שנאמר (ישעיה נה-א) הוי כל
נמא לכו מים, כיון שהלכו שלשה ימים
צלי תורה מיד נלאו ע"כ. — וברש"י
ויסע משה את העם, הסייען בעל
כרחם, שעטרו מצרים את סוסיהם
בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות,
והיו ישראל מונאין אותם צים וכו',
לפיכך הוטרף להסייען בעל כרחם ע"כ.

וגראדה בהקדם לבאר מה שמנינו
צריש פרישת דברים, שהוכיח
משה את ישראל, ומנה כל המקומות
שהכעיסו לפני המקום, ואמר הכתוב
(א-א) אלה הדברים אשר דבר משה
אל כל ישראל, בעצר הירדן וגו' ודי
זהב. וברש"י הוכיחו על העגל, שעשו
בשביל רוב זהב שהיה להם, שנאמר
(הושע ה-י) וכסף הרציתי להם וזהב
עשו לצעל (ברכות לב). ע"כ. ויש להצין
למה הזכירו בתואר 'ודי' זהב, יותר
יוצדק לומר 'ורצו' זהב, וכמאמר
הכתוב וכסף הרציתי להם, וכן הוא
לשון הכתוב (שם ח-יג) וכסף וזהב

כשית, ויטוש אלו-ה עשהו (דברים לז-טו), ולהשאר נאמן לתורה וליהדות גם מתוך עשירות מופלגת, גדול הוא מנסיון העוני. לפיכך היה לורך לבקש מצני ישראל שיקחו מצזת מצרים, לפי שהם לא היו רוצים להעמיד עצמם בנסיון. וזהו הכוונה בדברי חכמינו כדי שלא יאמר אותו נדיק אברהם אבינו, שעמד צני הנסיונות, גם כאשר עז את צית אציו צעוני וצחוסר כל, וגם כאשר היה כבד מאד במקנה בכסף וזהב, ואם כן הרי לגציו אין העושר בגדר נסיון, והוא יצא ויטעון למה לא קבלו צני ישראל את הרכוש, לפיכך היה לורך לבקש מהם שיקחו מצזת מצרים ע"כ (הוצא צמעיה של תורה שם).

אמונ באמת צצזת מצרים אין לחוש לזה, כיון שה' נזה זאת עליהם, וישאלו איש מאת רעהו וגו', הרי שומר מצוה לא ידע דבר רע, (קהלת ח-ה), ולא יתכן שכסף של מצוה יציאהו לעוזב את ה', וכמו שאמרו צמדש רבה (דברים ד-ה) אמר הקצ"ה, שמעו לי שאין אדם שומע לי ומפסיד וכו'. ושלמה המלך צא ומפרש (משלי א-ג) ושומע לי ישכון צטח ושאנן מפחד רעה ע"כ. ולכן אמר ה' הזהירם על כך, כדי שיהיו מצווין ועושין צוה, ואז לא יזיק להם ריצו הכסף והזהב. ולא יאמר אותו נדיק

אמונ לפי זה יפלא, אם כן איך יתכן שמהזהב שנטלו ממצרים יצא העגל הזה, וזהב עשו לצבל, הלא שומר מצוה לא ידע דבר רע. ונראה דבאמת מרכוש מצרים לא צא שום מכשול, אמנם צהיות שגדולה הייתה צזת הים מצזת מצרים, שנאמר (שיר א-יא) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף (רש"י טו-כז). ומקורו צמדש רבה שם, תורי זהב זו צזת הים, עם נקודות הכסף זו צזת מצרים, כשם שהפרש צין כסף לזהב, כך יש צצח ממון הים מצזת מצרים ע"כ. (וכן הוא צמדש צמדש"ר יג-יט) ע"ש. ועל צזת הים לא היה ציווי שיקחו ממנו, דהא כצ נחקיים צהם ואחרי כן יצאו צרכוש גדול צצזת מצרים. ולא רק שלא נצטוו על לקחתה, אלא ויסע משה את ישראל מים סוף, שהסיען צעל כרחם, שצוה עליהם לעוזב כצ הכסף והזהב ההוא, וליסע אל המדבר ולהתכוון למתן תורה, והם לא רצו, כי חבל על עוד אצן טובה ומרגליות

ויש צוה מוסר השכל, כי הממון שהאדם מרויח בדרכי היתר, ומקיים מצוות הכתוב, ואספת דגן ותירושך וינהרך (דברים יא-ד), ודרשו חז"ל (ברכות לה): הנהג זהם מנהג דרך ארץ, ומכוין במשאל ומתן שלו שיוכל לעבוד צוה את צוראו, בכל דרכיך דעהו, מממון כזה שמתעשר בדרכי התורה לא יצוא מכשול לידו, אבל כשהתורה אומרת די, והוא מוסיף על זה, ואף להשעיר, צוה יתכן קללה ולא ברכה, ויש להזהר צוה, שכסף וזהב ירצה לך, ורם לצבך ושכחת את ה' אלקיך וגו'.

אמונם אנו רואים צוה עוד יותר, דגם כסף וזהב שהתורה התירה, אלא חכמי ישראל אסרוה, גם כן סופו יהיה לתקלה. ונקדים מה שאמר ה' למשה בתחלת הפרשה, דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירות (ד-ג), וברש"י וישבו לאחוריהם לנד מצרים וכו' ע"ש. וסיים עלה הכתוב ויעשו כן (ד-ז), וברש"י להגיד שבתן ששמעו לקול משה, ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו נריכין לצרות, אלא אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם (מכילתא) ע"כ. ולכאורה מהו הרבותא, הלא נאמר וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרכי (יג-כא), שהעמוד הענן הלך לפניו

שיכולין ליקח משם, ומשה אמר להם די, והסיענו צעל כרחם, ממון זה שצא לידם נגד ציווי משה רבינו, העצירם על דעתם ודעת קונם עד שעשו ממנה את העגל. [שוב הראוני שכן כתב צדקנות חתם סופר (לשנת הגדול רנ"ג), כי העגל נעשה רק מזהב ציזת הים, אבל מציות מצרים לא נכשלו ע"ש. ועיין שם עוד במאמרים לפסח רנח: ד"ה תורי].

וזדוהו שאמר הכתוב, וכסף הרציתי להם וזהב עשו לצעל, כי לפי מה שנתבאר הרי 'כסף' היא ציזת מצרים, נקודות הכסף, ו'זהב' היא ציזת הים, תורי זהב. ואמר ה', וכסף הרציתי להם, ציזת מצרים אני הרציתי להם, שצא להם על פי דיבורי, דבר נח באזני העם וישאלו וגו', ומזה לא בא לישראל מכשול, כי אין אדם שומע לי ומפסיד, ו'זהב' עשו לצעל, רק מה שצא לידם מציות הים המתואר זהב, שלא שמעו למשה שהסיענו משם צעל כרחם, זה גרם להם חטא העגל. ועל כן תיאר החטא ההוא 'ודי זהב', שצא להם מציות הים המתואר זהב, שהזכירם משה ואמר להם שנטלו כבר ממנו ד'י, ולא יקחו יותר, והם לא שמעו למשה, עד שהוררך להסיעם משם צעל כרחם, מזה בא לידם חטא העגל.

פי משה נסעוה, ומכאן ואילך על פי ה' ע"כ. ובתורת משה צפרשתנו (שה:): ביאר עוד יותר, שהעניי הכבוד לא נסעו עדיין, כי היו עסוקים בציות היס, והקצ"ה הניח להם בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. אך משה ראה כי לא טוב ריבוי הציזה, על כן ויסע משה את ישראל בעל כרחם, ולא כתיב על פי ה'. ולכן נאמר וילונו העם על משה לאמור מה נשמה (טו-כד), ולא התלונו על ה' אלא על משה, כי משה הציאם לזה ע"כ.

והתלונוה באמת היתה רצה למאוד, כי ה' לא נסע בהענן לנחותם הדרך, הרי דניחא קמי שמיא שיאספו עוד כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, רק משה אינו מרוצה בזה והסיעם בעל כרחו, ולאזיה מקום הציאם, למדבר שאין בו מים זה שלשת ימים, ושוב נתהוה להם מי מרה שאין יכולים לשתות. אבל צקופו נתגלה כי משה אמת ותורת פיו אמת, שאם משה אומר ודי זהב, שדי במה שאספו עד עתה, ולא יקחו עוד יותר, צקופו בא מזה מכשול, שבאו על ידו לחטא העגל, כי גם מה שחכמי ישראל מזהירים לישראל צעק פרנסתם צריכין להטות און לדצריהם. ואם כי לפי שעה נראה לפעמים לפי ראות העין שיש בזה הפסד, אבל

להורותם את הדרך ילכו זה, ולמה הוצרך לנות את משה רבינו ע"ה דבר אל בני ישראל וישבו וגו', שהרי אל המקום אשר הענן ילך, שם ילכו בני ישראל. וראיתי בשפת אמת (תל"ה) שכתב, דנראה כי השם יתצרך רצה שיאמינו בני ישראל למשה רבינו ע"ה לחזור לאחוריהם, ולא הראה להם על ידי הענן, אלא הענן עמד על מקומו, רק האמינו למשה רבינו ע"ה, כמו שכתב רש"י שם, להגיד שבתן ששמעו לקול משה, ולא אמרו האין נתקרב אל רודפנו, אנו צריכין לצרות, אלא אמרו, אין לנו אלא דברי בן עמרם. ולכן הרהרו אחר כך אותן שאמרו 'המבלי אין קצרים צמזמים לקחתנו למות צמדבר' (יד-יא), שסברו שמשה רבינו ע"ה אמר בן מדעתו ע"ש. ובלקוטי יהודה (שם דף פח) כתב, שהאמרי אמת ז"ל פירש בזה סיום הכתוב, ואמר פרעה לבני ישראל נצוכם הם בצרך, שפרעה ראה שהענן עומד ובני ישראל הולכים בחזרה, ואמר צודאי יש ערבוציא אלכם, נצוכם הם וגו'. והוסיף, שמכאן משמע שאם מלאך אומר כך, ורבי אומר כך, צריך לשמוע לדברי הרבי ע"כ.

ובבזו בן היה גם אלל היס, ויסע משה את ישראל מים סוף, וכתב צאור החיים הק', נסיעה זו על

הוא מוצא כבר המים אינו יכול לשמות ממנה כי מרים הם, ולא מרגיש יופיה וטובה, והיא מרה לו. כי רק מי שהתורה היא אללו נחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט-יא), אז היא מתוקה לו גם מדבש ונופת נופים. אבל אם צריכין להסיעו בעל כרחו מרדיפת הון ועושר, אז לא יוכל למצוא סיפוק צמים של תורה, והמים מרים הם אללו.

ואמר הכתוב, ויורהו ה' עץ וישלך אל המים, וימתקו המים (טו-כה). וכתב ברמב"ן דרבותינו אמרו שהיה העץ מר, והוא נס בתוך נס, כענין המלח שנתן אלישע צמים (מלכים ב ז-כא). וכן הוא צמד רש תנחומא, ראה מה כתיב שם, ויורהו ה' עץ, ויראהו לא נאמר אלא ויורהו, הורהו דרכו, כלומר שהורהו ולמדהו דרכי של הקב"ה, שהוא ממתיק המר צמר ע"כ. ולפי מה שנתבאר דהא דהלכו שלשת ימים צלי מים, היינו צלי תורה, ושז מנחו מים שהיה מרה להם, הורה להם ה' עץ, עצה, מה יעשה האדם כאשר לא מרגיש מתיקות התורה, והוא כמאמרם (אבות ו-ד) כך היא דרכה של תורה, פת צמלח תאכל ומים צמשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, אם אמה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם

סופן שלוה, שלא יצואו להתדרדר מזה. וגם כאשר התורה ענמה לא אומרת די לעשירות כזה, אלא משה אומר די ואין שומעין לו, אז נעשה מזה עגל, כי חכמי ישראל הם עיני העדה, ויודעים ומשיגים מהו הטוב האמיתי לישראל, ואחר דעתם ודבריהם יש לילך בעצמות עינים.

ואמר הכתוב, שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו (טו-כה), כי פרנסת האדם קרוי צעם חוק, וכמאמרם (צ"ה טו). דחק לישנא דמוזני הוא, דכתיב (בראשית מז-כב) ואכלו את חקם ע"ש. ושם הראה להם ה' כי הפרנסה והתורה צריכין ללכת משולבות יחד, והחוק זו פרנסה, והמשפט זו מצות ה', יש לילך יחד, ושם נסהו, שם נסה אותם ה' צוה, ויסע משה את ישראל מים סוף.

ובי שאך להעשיר, ורודף אחר הון שלמונים, וראשו מונח בכסף וזהב, ולא די לו צתשעים חמורים לוצים טעונים מכספה וזהבה של מצרים שהיה לכל אחד ואחד מהם (צבורות ה:), ורוצה להוסיף עוד ועוד, עד שבעל כרחו צריכין להסיעו משם, אדם כזה סופו עוזב את התורה, אין לו חשקות התורה, ויכול לילך שלשה ימים צלי מים של תורה. וגם כאשר

זנין המשכן, ולא היה אפשר לקיימה עד כמעט שנה שלאחריה, צתחלת חדש ניסן כאשר הוקם המשכן, ואם כן מהו התועלת שצחר צמזיה זו יותר משאר כל המצות ליחנה לישראל צמרה.

וַנִּרְאֶה דאיתא צגמרא (סוכה נג.) יצרו של אדם מתגבר עליו

צכל יום ומצקש להמיתו, שנאמר (תהלים לו-לג) צופה רשע לצדיק ומצקש להמיתו, ה' לא יעזבו צידו ע"ש. ונתן לנו ה' שני מצות שעל ידם יוכל להכניש כח היצר ולא יבא לידי חטא, והוא מה שאמרו חז"ל (מצות צ-ד) יפה תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון. ופירש הרצינו יונה, שעל ידי שהוא יגע צתורה וצמלאכה לא יטלטו עליו היצר הרע, כי צכל עת אשר לא יהיה דשן ושמן, לא יערב לו לעשות עבירות, לכן יעסוק צתורה שמתשת כחו של אדם, וגם צמלאכתו לכדי חיותו, ולא יעמוד צטל לעולם ע"כ. וכבר פירשו דלכן אמרו (סנהדרין נח:) עכו"ם שצצת חייב מיתה, שנאמר (צראשית ח-כב) יום ולילה לא יצבותו ע"ש. כי הוא מטעם, דעכו"ם אין לו עסק תורה שיכניע יצרו, ואם לא יעסוק גם צדרך ארץ, אז יצרו מתגבר עליו עד אין שיעור, להיות כחיתו יער, על כן אסור לו ליצב צטל לעולם.

הזה וכו' ע"כ. כאשר יקבל על עצמו עול תורה, כפי מה שימרר יותר חיי גופו, כן לעומת זה ימתיק לו תורתו. ודרכו של תורה הוא להמתיק מר צמר, צמר חיי גופו וחומר, מתמתק הצנתו והשגתו צתורה, והתורה נעשית עריצה לו, מתוקה מדצש ונופת צופים, וטעמה כי טוב סחרה לא יכזה צלילה נרה.

ואמר שוב, שם שם לו חוק ומשפט ושם נסוה, וצרש"י שם נסוה לעם וראה קשי ערפן וכו' ע"ש. עוד צרש"י, שם שם לו חוק ומשפט, צמרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שצת ופרה אדומה ודינין (סנהדרין נו:) ע"כ. וצתרגוס יונתן שדינין כולל דיני פלעים וחצורות ודיני קנסות וכו' ע"ש. והיינו הדינין של סדר נזיקין, צבא קמא וכו'. ויש להצין, הלא הם עומדים כמה ימים לפני מתן תורה צסיני, שיקבלו אז כל תרי"ג מצות התורה ציחד, ולחיה צורך הקדים להם מקצת פרשיות של תורה צמרה. ומה גם שצחר ליתן להם ההלכות העמוקות של דיני נזיקין, ולא מצות הנהוגים ושכיחים יותר, כגון מצות ואהבת לרעך כמוך וכו'. ועוד גם זאת שנתן להם אז מצות פרה אדומה, שאינו נוהג כלל רק אחר שיצטוו ישראל על

תורה, כי בשעה שאין דרך ארץ ואין תורה, אז אין לו שום דבר שיכניע יצרו לשכוח עון. וכמו שאמרו חז"ל (קידושין פא.) אמר אצין סקבא דשתא ריגלא [ריעוע של ימות השנה ליחוד ולעצירה, ימות הרגל וכו'] ע"ש. ובתוס' שם דלכך נהגו להתענות לאחר פסח ולאחר סוכות ע"ש. והיינו כי צימים אלו חקר להאדם היגיעה של דרך ארץ לכמה ימים, ועמי הארץ שאין עוסקים בתורה, באים לידי חטא.

אמנם אחתי צריך ביאור, למה נתן להם אז מצות פרה אדומה, שאינה נוהגת כלל במרה, עד אחר הקמת המשכן. ויש לומר כי הגה חז"ל הפליגו מאד במעלת ישראל שאמרו נעשה ונשמע, וכדאימא בגמרא (שנת פח.) אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה לבני רו זה שמלאכי השרת משתמשין בו, דכתיב (תהלים קג-ב) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא עושי והדר לשמוע [מוכנין לעשות קודם שישמעו, ולא כדרך שאר עצדים ששומעין תחלה את הדבר, לידע אם יכולין לקבלן עליהם אם לאו] ע"כ. ואמרו (שם) דהאי מדוקי אמר לרבא, עמא פזיזא

והנה ישראל כל ימיהם צמזמרים לא נכשלו בערוה, ולא התערבו בגויים, כי חומר העבודה קשה הכניע יצרים, עד שלא נמצא ציניהם אפילו אחד שהיה פרוץ בערוה (ויק"ר לז-ה), אבל כעת שיצאו לחירות, ונתהפכה גורלם מרגע לרגע, מתכלית השפלות בעוני יצאו לעושר רב, יתכן שיצואו מזה לידי מכשול, והם לבצק ושכחת את ה' אלקיך, והרי אין להם לא תורה ולא דרך ארץ שיכניע יצרים, והא ראייה כי שם נסה להעם וראה קשי ערפן צהתלוננס על משה, על כן שם שם לו חוק ומשפט, נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שיהיה ראשם טרוד בעומק הלימוד, ונתן להם דינין, דיני ממונות העמוקים צביאוריהם, וצוה ינללו מיצרים הרע. וזהו שאמר, שם שם לו חוק ומשפט, שנתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בה, והוא מטעם, כי שם נסה, נסה להעם וראה קשי ערפן, וצלי דרך ארץ צמדבר, ועוד גם זאת צלי תורה, לא יוכלו להתקיים.

וזה מוסר השכל על הימים שהאדם יוצא לחופש מן העבודה, לנוח כמה ימים, שממעט בו דרך ארץ, שצריכין לעסוק אז בתורה ציתר שאת, ולא לילך שלשת ימים צלי מים של

(רש"י צמדזר יט-ג). וגם שלמה המלך אשר צרוב חכמתו השיג בכל מנזיה טעמה וענינה, מכל מקום כאשר בא למנזת פרה אדומה אמר (קהלת ז-כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (צמדז"ר יט-ג). ואם כן אם בשלשה מנזת שניתנה לנו צמרה, יש בה דברים פלואים צלי טעם והשגה, מי יודע מה יוסף לנו עוד צמרי"ג מנזת התורה, כהנה וכהנה חוקים צלי שום משמעות, להיות ללעג ולקלס צין האומות, ואף על פי כן אמרו נעשה ונשמע, הקדימו קודם נעשה לנשמע, זהו כצר חידוש, וראויין הם לשכר טוב עצור קבלתם את התורה.

וזדו שאמר הכתוב, שם שם לו חוק ומשפט, שנתן להם מנזת של משפט המוצנים צשכל האדם, וגם נתן להם שם חוק של פרה אדומה, חוקה עמוקה שאין לה הצנה לשום אדם, והסיצה שנתן להם חוק זה, כי שם נסוהו, הציא אותם צזה לידי נסיון אם יאמרו אחריו נעשה ונשמע, אחרי רואם איזה מנזת ה' נותן להם, דברים שאין להם ציאור ופירוש, ואומות העולם מונין צו ישראל. ושם נסוהו, העלה אותם על נס (על דרך ושים אותם על נס), שם נתעלו, וממנה נוכל לראות גדול מעלתם ואמונתם בה' לקבל על עצמם כל מה שיצוה

[נמהר] דקדמיתא פומיכו לאודנייכו וכו'. אמר לו אןן דקגינן צשלימותא [התהלכנו עמו צתום לצ, כדרך העושים מאהצה, וסמכנו עליו שלא יטעננו צדצר שלא נוכל לעמוד צו], כתיב צן (משלי יא-ג) תומת ישראלים תנחם וכו' ע"ש.

אמונ לכאורה אכתי אין חידוש כל כן צאמירתם נעשה ונשמע, שהרי אמר להם ה', ועתה אם שמוע תשמעו צקולי וגו', ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וגו' (שמות יט-ה), ואם כן הצינו ישראל שנותן להם חוקים ישראלים, שצבה יתרוממו על כל עמי הארץ להיות הנהגתם כצני מלכים ושרים, הנהגה אצילות ציותר, כצני מלכים, אשר צאמת כן הם מנזת התורה להזוכה לקיימה, והיו צטוחים צזה שמוקצלים על עצמם תורה מלאה תוכן של הנהגת חן וחסד, ואם כן אין חידוש כל כן שהקדימו נעשה לנשמע.

אבל אחר שנתן להם ה' כצר מתחלה מקצת מנזותיו צמרה, הרי טעמו כצר מה הם מנזותיו, ומה נתן להם שם, מנזת פרה אדומה, מנזת שאין לה שום ציאור, מנזת שאומות העולם מונין צה את ישראל מהו מנזת הזאת ומה טעם יש צה

עליהם, גם אם לא יצינו על מה הם מוכנים לעשות רצון קונם ולמנה, הם מוכנים לעשות רצון קונם

למנה, הם מוכנים לעשות רצון קונם

למנה, הם מוכנים לעשות רצון קונם

בסעודה שלישית פרשת יתרו תשי"ע לפ"ק
בעיר פאלם ספרינגס

וַנִּרְאֶה דאיתא בגמרא (שבת פח:)
זשעה שעלה משה למרום,
אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה מה
לילד אשה ציינו וכו', מה אנוש כי
תזכרנו וגו' (תהלים ט-ה). אמר לו
הקב"ה למשה אחוז צכסא כזודי וחזור
להן תשובה וכו' ע"ש. ופירש זש"ה
הק', שהמלאכים טענו הלא האדם
הוא תומר גם, זשר ודם, ואדם אין
זדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא
יחטא, ואיך יכולים ליתן לו תורה עם
תרי"ג מצוות, הלא צודאי יכשל בה,
והפסדו מרובה משכרו. אמנם באמת
הלא ה' מקבל בתשובה, וגם אם
יחטא האדם הרי צידו לתקן הפגם.
והרי תשובה נבראת עוד קודם צריאת
העולם (פסחים נד.), וידו פרושה לקבל
שבים מתחת כסא כזודי ומתחת כנפי
החיות, שלא יעכז מדת הדין מלקבלם
(שם קט"ו). ולכן כאשר טענו המלאכים
מה אנוש כי תזכרנו, הלא הוא קרוץ
מחומר ועלול לחטוא, אמר לו למשה
אחוז צכסא כזודי וחזור להם 'תשובה',
שיתכן לתקן הכל בתשובה, ואחוז

אתם ראיחם אשר עשיתי למצרים,
ואשא אתכם על כנפי נשרים
ואציל אתכם אלי, ועתה אם שמוע
תשמעו בקולי וגו' (יט-ד). וצ"ש
אחם ראיחם אשר עשיתי למצרים וכו',
ולא נפרעתי מהם אלא על ידכם וכו'.
ועתה, אם עתה תקבלו עליכם יערב
לכם מכאן ואילך וכו' (מכילתא) ע"כ.
וצפשוטו הכוונה, שקודם שהציע להם
ה' התורה, הקדים להודיע חציבותו
לישראל, מה שעשה להם צמצמים,
וריחם עליהם כנשר על גזליו, ויכולים
לסמוך עליו שהתורה שנותן להם היא
באמת טובתם. וכדרך כל אב שמחנך
צנו, או רב שמחנך תלמידו, לפי גודל
אהבתו שמרגיש המחנך, יותר יקבל
ממנו דצרו, שלטובתו הוא מצקש. —
אמנם עדיין יש להצין, דלפי זה לא
היה לו לומר אחם ראיחם אשר
עשיתי למצרים, שנפרע מהם, אלא
להדגיש מה שעשה לישראל שהוציאם
מצרים, ועל דרך שאמר ה' במתן
תורה, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך
מארץ מצרים מצית עבדים (כ-ג).

וכאשר ילאו ממזרים, ילא אחס עמם גם טומאת מזרים שנתדבקה בהם. והקצ"ה טייהר את ישראל להוציא מכל ישראל חלק המזרי שהיה טמון בתוכו, להתעלות מטומאתם, ולהיות זרע קודש. וזהו עיקר החשיבות של יציאתם ממזרים, שהוציא גם את המזרים שהיה בתוכם, גוי מקרב גוי, ולכן קראוהו בשם יציאת מזרים, על הוצאת מזרים מתוך ישראל ודפח"ת.

וּבְרֵאשִׁית לומר צוה עוד, על פי מה שפירש הרה"ק מוהר"ש מצעלזא זי"ע הכתוב, ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו ממדינתם (יג-יז). דאיתא בגמרא (יומא פו.) היכי דמי תשובה, באותו מקום וכו' ע"ש. והיינו כי התשובה בשלימות הוא, לתקן גם המקום אשר בו חטאו, ונשרש שם טומאה מן החטא, ועל ידי התשובה באותו מקום מתקנים גם מקום החטא. והנה ישראל ילאו ממזרים ערום ועריה, וביציאתם נאמר ופרעה הקריב (יד-יז), ובמדבר רבה (כא-ה) שהקריב לבן של ישראל לאביהן שבשמים, ולכן חשש ה' פן ינחם העם, דהיינו פן ינחמו ממעשיהם הרעים לעשות תשובה באמת, בראותם מלחמה, זו מלחמת

בכסף כזודי, שידי פרושה משם לקבל שנים, וגדולה תשובה שמגעת עד כסף הכבוד (יומא פו:) ודפח"ת. ואם כן ההקדמה שיוכלו ישראל לקבל את התורה, הוא כח התשובה, שתמיד יכולין לשוב אל ה' ולתקן הכל.

וּבְזֵרַע קודש (פ' בא) כתב לפרש, תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מזרים (בתפלת שצ"ק), כי יציאת מזרים נותן חיזוק להאדם שכל יתייאש שאי אפשר לו להתעלות עוד, דהרי במזרים היו צדיקתא התחתונה צמ"ט שערי טומאה, ונתעלו בזמן קצר, עד שזכו להיות כמלאכים בקבלת התורה, אני אמרתי אלקים אחס וצני עליון כולכם. ולכן תחלה למקראי קודש, כאשר האדם מתחיל לקרוא לקדושה, והוא צריך חיזוק לכל יתייאש במצבו, אז זכר ליציאת מזרים, יש לו לזכור על יציאת מזרים, שזכו להתעלות מדיקוטה התחתונה עד רום המעלות.

וּבְהַגְדָה דברי יואל כתב לפרש מה שקורין אותו בשם יציאת מזרים, ויותר יונדק לקראו בשם יציאת ממזרים, כי לא הוציא את מזרים, אלא ישראל ממזרים. אך ישראל בהיותם מטומעים במזרים, נתדבק בכל אחד חלק מטומאתם, על ידי שהתערבו בגויים וילמדו מעשיהם,

טוב לנו שוב מצרימה, ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד-ג). והיינו כי ראו ישראל שמדת הדין מתוחה עליהם, ותלו הדבר כי עדיין לא תיקנו חטאייהם שבמצרים כראוי, ואף שעשו תשובה, מכל מקום היכי דמי תשובה באתו מקום, וזאת חסר להם. על כן טוב לנו שוב מצרימה, יש לנו לחזור למצרים כדי לעשות תשובה שם כהוגן, ואז יסיר מנו חרון אף וכעס. ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש, יש לנו לתת ראשו ומחשבותיו ונשובה מצרימה, לשוב לה' כהוגן וזה יהיה רק כאשר נחזור למצרים, לתקן החטא כראוי באתו מקום.

ע"ל כל פנים למדים אנו מזה גודל חסד ה', איך ידו פרושה לקבל שבים, כי הן אמת שמנינו מדה זו של קפיצת הארץ אלל יעקב אבינו בחיר האבות, דכאשר יהיז דעתיה למיהדר למקום שהתפללו בו אבותיו קפצה לו הארץ (חולין נא:), היינו ללדיק גמור כיעקב, שחסו מן השמים על טרחתו בהדרך חזרה. אלל לחוטאים ופושעים שזריכין לשוב אל ה' באתו מקום שחטאו, יעשה עמהם ה' נס ופלא, שארץ מצרים יעקר ממקומה לבוא אלליהם כדי שתהיה התשובה בשלימותה, זהו חסד ה' מופלא

היגר, וכדי שתהא התשובה על נד היותר טוב, ושבו מצרימה, כדי לעשות התשובה באתו מקום שחטאו, וזה שפירש רש"י כי קרוב הוא, ונוח לשוב למצרים, היינו שהתשובה הוא יותר טוב ונוח באתו מקום. אלל הקצ"ה לא רצה שיוסיפו לשוב למקום טומאה ערות הארץ, לכן ויסב ה' את העם דרך ים סוף עכ"ד.

וע"ל זה הוסיף הרה"ק מוהרי"ד מבעלזא ז"ע, דכאשר ראה ה' את גודל תשוקתם לשוב תשובה אמיתית בכל השלימות, וכי צרכנם לשוב עבור זה למצרים, והבא לטהר מסייעין אותו, על כן הסיב ה' שקפצה להם ארץ מצרים למקומם, כדי שהתשובה תהיה באתו מקום. וזהו פירוש הכתוב, ופרעה הקריב, שהקריב לבס לתשובה, וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם, שראו איך ארץ מצרים נוסע אלליהם, כדי שתהא התשובה באתו מקום, ויעקו בני ישראל אל ה', שעשו אז תשובה נכונה כראוי לפני ה' ודפ"ח.

ואו"י יש לומר בזה מה שמנינו במרגלים שאמרו ישראל, למה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפול בחרב, נשינו וטפינו יהיו לבז, הלוא

ועל זה אנו מתפללין שיעשה עמנו ה' אות לטובה, כמו במצרים, שבעת שנעשה תשובה ימשיך ה' לכאן כל המקומות הללו שחטאו, כדי שתהיה התשובה באותו מקום. וזהו ושא נס לקבץ גליותינו וקצננו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו, שיקבץ כל המקומות הללו אללנו, כדי שמוכל להיות התשובה בשלימות.

ובזה נבא אל המכוון, כי צהיית שהקדמה למתן תורה הוא מה שנתן לנו מצות התשובה, כי אדם אין נדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואין נוכל לקבל עלינו קיום כל התורה, מה אנוש כי תזכרנו, וה' אמר למשה חזור להם תשובה, שידו פרוסה לקבל שצים. על כן הקדים ה' בראשית דבריו גדול כח התשובה, הרי אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים, שהבאתי את ארץ מצרים אללכם כדי לסייע לכם שתהיה התשובה שלימה, ומה תצינו עד כמה הבא לטרה מסייעין אותם מן השמים. ולכן אין לכם לפחוד שיתכן שתצואו לידי מכשול, כי אם יתחרט באמת ימציאו לפניו פתח של תשובה.

אמנם לפי זה יש להצין, מה שאמר להם שוב ה', ואשא אתכם על כנפי נשרים ואציא אתכם אלני.

להרוצים לשוב אלני באמת, שיזמין להם ה' שתשובתו תהיה בשלימותה.

וזדה שאמר הכתוב, וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, וייראו העם את ה' וגו' (שמות יד-לא), כי ידעו ישראל חסדו ית"ש שידו פרוסה לקבל שצים, אבל עד כמה גדול כחה של היד הזה לא ידעו עדיין, וכעת וירא ישראל את היד הגדולה, ראו והצינו כמה גדול היד הזה, והיכן ראו זאת, ממה שעשה ה' במצרים, שלקח את ארץ מצרים והציאה אותה לשפת הים, כדי שתהא תשובתם שלימה, ולכן וייראו העם את ה' וגו'.

ואולי על זה אנו מתפללים, תקע בשופר גדול לחרותנו, ושא נס לקבץ גליותינו, וקצננו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו. ומצואר בצפה"ק דיש צזה תפלה שנוכל לתקן את הניצולות הק' שנתפזרו על ידי חטאינו, ולכן נרמו צו שם חצ"ו באותיות האמנעיות של יח"ד מארצ"ע כנפול"ת, שיוצא מתיבות ח"יל צ"לע ו"יקיאלנו (איוב כ-טו) וכידוע. והנה החוטא כאשר עולה על לבו שהתשובה שלימה צריכה להיות במקום החטא, הרי יטרך לגלות שנית בכל המקומות שחטא שם, ולתקן הכל באותו מקום.

ולפי זה עשה ה' לישראל שני הפכים, שבצמדם על היס נעקר ארץ מצרים והוליכה להמקום שהיו ישראל שוכנים שם, ולעומת זה במצרים צליל פסח לא עשה כן להמשיך שם ההר המוריה, אלא נשא אותם על כנפי נשרים להוליכם שמה. ומשניהם יוצא קול המדבר אלינו, דממה שנעקר מצרים ממקומה לימד ה' אותנו, כי מי שיצא לטהר עצמו ולשוב אל ה' בצומת, יזמין לו ה' מקום החטא למקומו, כדי לסייעו שתהיה תשובתו נכונה כראוי. וממה שנשא אותם על כנפי נשרים, ולא הוליך הר המוריה למצרים, בזה לימד אותנו על חשיבות איכות המצות, שיש לקיימם בקדושה וצטהרה, ולהתרחק מכל סוג טומאה בעשייתו.

וזדו שאמר להם ה', אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, שלקחתי ארץ מצרים והבאתי אותה אללכם, ולעומת זה ראיתם עוד, שצליל פסח, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואציא אתכם אלי, הולכתי אתכם בכנפי נשרים להר המוריה, ולא הבאתי אותה למצרים. ודבריו אלו מדברים אלינו, ועתה אם 'שמוע תשמעו' בקולי, יש בזה שני שמיעות, חדה שהקב"ה ידו פתוחה לקבל שבים, וזהו 'ועתה' כמאמרם (ב"ר כא-ו) אין ועתה אלא

וכתב בתרגום יונתן שם, שטען ה' את ישראל צליל פסח על עננים והוליכם להר המוריה, מקום שנבנה שם המקדש, ועשו שם את הפסח, ושוב חזרו לרעמסס וכו' ע"ש. ולכאורה למה הוצרכו לנס כזה להוליך כל ישראל שמה צעננים, הלא יתכן היה שישארו ישראל במצרים, ולהביא שמה את הר המוריה, וכמו שהיה אצל יעקב אבינו שקפצה לו הארץ, וככה עשה ה' לארץ מצרים שקפצה לישראל אצל היס, כמו כן היה יכול ה' לעשות צליל פסח להביא הר המוריה למצרים.

אמונם רצה ה' ללמד לנו בזה עוד רמיזי דחכמתא, כי חשיבות קיום מצות ה' צריכה להיות צטהרה היותר ראוי, והתקדשות והייתם קדושים, לקדש ולטהר עצמו ומקומו, כדי שהמצוה תעשה צטהרה גמורה, ובהיות כי ארץ מצרים הוא ערות הארץ, אי אפשר לזכות שם פסח לה', וגם אם ימשיך ה' לשם את הר המוריה, מכל מקום הוא שוכן על מקום טומאה, שאוירה וגושה טמאה, על כן צחר ה' יותר להוליך את ישראל צעננים מטומאת מצרים, שיעשו קרבנם בארץ ישראל שמקודשת מכל הארצות, צהר המוריה, שמוקפת כל האויר סביבה מקדושת ארץ ישראל.

לשון תשובה. וממה שהצאתי אתכם על כנפי נשרים יש עוד שמייעה, ושמתם את צריתי, לקיים כל מצות ה' בקדושה וצטהרה, שלא הציא הר המוריה למזרים, לקיים מצות ה' כאשר מסובצ בטומאת ערות הארץ.

וַיִּזְדַּחֵן צַפְרָשָׁה, ויוצא משה את העם לקראת האלקים מן המחנה, ויתלצו בתחתית ההר (יט-י). ובגמרא (שבת פח.) דרשו, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם ע"כ. ובגמרא (עבודה זרה ז:) דלעתיד לבוא הקב"ה מציא ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר, כל מי שעסק בה יבא ויטול שכרו. מיד מתקצצין עוצדי כוכבים וכו', ואומרים לפני רבונו של עולם כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה, כמו שעשית לישראל וכו'.

מיד אומר להם הקב"ה הראשונות ישמיעונו שנאמר (ישעיה מג-ט) וראשונות ישמיענו. ופירשו בגמרא שיאמר להם שבע מצות שקיבלתם היכן קיימתם ע"כ.

דשמח יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן ע"כ. ונראה הכוונה, דאיתא בגמרא (מכות י:) אמר רבה בר רב הונא וכו', מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו וכו', מן הכתובים דכתיב (משלי ג-לד) אם ללצים הוא יליך, ולענוים יתן חן ע"כ. ובגמרא (שבת קד.) דרש ריש לקיש מקרא זה, צא ליטמא פותחין לו, דכתיב אם ללצים הוא יליך [מעצמו יליך, לא יסיעוהו ולא ימנעוהו], צא ליטמא מסייעים אותו דכתיב ולענוים יתן חן [אם למדה טובה הוא נמשך, יסיעוהו מן השמים] ע"כ.

וַיִּפְרֵי זה לא תקשה טענת האומות, כלום כפית עלינו הר כגיגית, כי אין הקב"ה מכריח את הצחירה, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ואם הם לא רוצים לקבל את התורה לא יכריחם לכך, וצא ליטמא פותחין לו. לא כן ישראל שאמרו תיכף נעשה ונשמע, וצאו לטהר עצמם, אך יתכן שיהיה להם מניעות על הדרך, שלא יוכלו לבצע מכח אל הפועל את רצונם, שמחמת אש הגדולה יחזרו בה, והרי הצא ליטמא מסייעין אותו, על כן צא להם הסיוע צמה שכפה עליהם ההר כגיגית שיקבלו התורה. ולכן כאשר יטענו אומות העולם כלום כפית

ויש לומר בזה עוד, כי הנה התוס' (שבת שס) הקשו, דלמה הוצרך לכפות עליהם הר כגיגית, הלא הקדימו ישראל נעשה לנשמע, וכתבו

עלינו הר כגיגית, כמו שעשית לישראל, ישיב להם ה' אוראשונות ישמיענו', אכל ישראל שמעתי ראשונות שאמרו נעשה ונשמע, והבא לטהר מסייעין אותו, על כן כפה עליהם ההר, אבל מהם לא שמעתי ראשונות, שאתם רואים לקבל התורה, אדרבה אמרתם שאינכם רואים, על כן לא כפה עליהם, כי צדק שאתם רוצה לילך מוליכין אותו.

ובבמה שאמרו כי יתכן שמחמת האש הגדולה יחזרו צה, היה נראה לבאר על פי מה שאמרו חז"ל (סוכה נב.) על מה שאמר הכתוב, ואת הצפוני ארחיק מעליכם (יואל ב-ג), זה יצר הרע שצפון ועומד בלבו של אדם, והדחמיו אל ארץ ציה ושממה וגו', ועלה באשו ותעל כחנתו [מפני שהעלה באשה וסרחון], שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל, ובתלמידי חכמים יותר מכולם וכו'. חנה כל הגדול מחזירו יצרו גדול הימנו ע"כ.

ובגמרא (קידושין פא.) סיפרו חז"ל על רבי עקיבא, שעמד עליו יצרו כדי להכשילו בחטא של ערוה, ובאמצע הליכתו שבקיה, אמר אי לאו דמכרזי צרקייעא הזהרו צרבי עקיבא ותורתו, שותיה לדמך תרתי

מעיי [הייתי עושה את חייך שווים כשתי מעות, שהייתי מכשיל אותך בעצירה, ומוריד את ערכך]. וכן סיפרו חז"ל שם כעין זה על רבי מאיר. ואמרו שם עוד על רב עמרם חסידא, שנתגבר עליו יצרו להכשילו, ובאמצע עלייתו, כי מטא לפלגא דרגא איפשח [הרחיב ופיסק רגליו לעמוד במקומו בחזקה להתגבר על יצרו], רמא קלא נורא צי עמרם [הזעיק צני השכונה ליאסף ולבוא לכבות הדליקה כדי שיחדל מיצרו שיתצייש מהן], אתו רבנן [שהיו סבורים שהיה שם דליקה]. אמרו ליה כסיפתין, אמר להו מוטב תיכספו צי עמרם בעלמא הדין, ולא תיכספו מינייה לעלמא דאתי. אשבעיה [רב עמרם ליצר הרע] דינפק מיניה. נפק מיניה כי עמודא דנורא, אמר ליה חזי, דאת נורא ואנא צישרא, ואנא עדיפנא מינך ע"כ.

ובתב צמהרש"א שם, דחז"ל סיפרו לנו זאת, להודיענו שכל הגדול מחזירו, יצרו גדול ממנו, ודוקא באנשים גדולים כאלו נתחזק היצר כל כך להכשילם, וחכות התורה הצילה אותם מלחטוא ע"ש. — עוד אנו למדים ממעשה דרב עמרם, שאף על פי שבאמצע הנסיון, הפסיק מללכת הלאה והתגבר על יצרו, לא הסתפק בזה עדיין, ורמא קלא נורא צי עמרם,

וזהו כוונתם, דצעת שיראו ישראל את האש הגדולה, היינו היצר הרע שיתגבר עליהם צעת קבלת התורה, יראו לנפשם איך יוכלו לעמוד בו, את נורא ואנא בישראל, ויראו לחזור מקבלתם, לכן כפה עליהם ההר כגיגית.

ויש בזה רמז לישראל כי הבא לטהר ממסייעין אותו, ובראתי יצר הרע בראתי לו תורה תכלין (קידושין ל.), שמן השמים לא יניחו את היצר להכשילם בפועל, וכמו שהכריזו הזהרו ברצי מאיר ורצי עקיבא בתורתם. ואמרו חז"ל (סוכה נג.) דלעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו וכו', דדיקים נדמה להם כהר גבוה וכו' ע"ש. הרי דהיצר הרע הוא גם כהר, וכפה לפנייהם את ההר, שלא יחששו לקבל את התורה מחמת התגברות יצרם, כי ה' יכפה יצרם נגדם, כי הבא לטהר ממסייעין אותו.

שיתאספו שם בני השכונה, כי חשש גם אם ירד כעת ולא יחטא, דלמא יתגבר עליו יצרו אחר כך שנית, ועשה תחבולה שלא יוכל לבוא עוד לידי חטא, ועבור זה ביזה ענמו, הגם שהיה מוכן לפרוש ענמו כעת מן החטא, והוא מוסר השכל.

ואם כן ישראל צעת מתן תורה, שנעשו אז לעם סגולה מכל העמים, הרי יצרם יתגרה בהן כעת ביתר שאת, ומניח אומות העולם ומתגרה בישראל, ומכל שכן אחר שקיבלו התורה ויתעלו לתלמידי חכמים, יצרם יתגבר עליהם עוד יותר. ובפרט שצעמדם צסיני הגיעו למדריגת אני אמרתי אלוקים אתם, והשיגו כל התורה כולה עוד קודם שניתנה, והרי היצר הרע הוא אש, שמחמם את האדם לעבירה, וכמו שאמרו דנפק מיניה כי עמודא דנורא, ואמר ליה את נורא.

בסעודה שלישית פרישת משפטים (שקלים) תשי"ע לפ"ק

(כג-יב). ומתחלה יש להבין סמיכות וקישור מצות שבת לאזהרת עבודה זרה. ובפשוטו נראה דאיתא בגמרא (עירובין סט. חולין ה.) דמומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה, עד דהוי מומר לעבודה זרה, או מחלל

שישת ימים תעשה מעשיך וציום השביעי תשבות, למען ינוח שורך וחמריך, וינפש בן אמתך והגור, ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך, שלש רגלים תחוג לי בשנה

שנת צפרהסיה ע"כ. וצרש"י (שם) דהעובד עבודה זרה כופר בהקב"ה, והמחלל שנת כופר במעשיו, ומעיד שקר שלא שנת הקב"ה במעשה צראשית ע"ש. ואם כן מי שאינו שומר שנת גורם להזכיר אלהים אחרים, שדינו כמומר לעבודה זרה. ולכן אחר ציווי מנחת שנת אמר הכתוב, ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו, היינו מנחת שנת שנאמרה כאן, ואז שם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך, שאתה כעובד עבודה זרה.

ולעובות זה שמירת שנת הוא תיקון לחטא עבודה זרה, וכמאמרם (שנת קיח): כל המשמר שנת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, שנאמר (ישעיה נ-ג) אשרי אנוש יעשה זאת וגו', שומר שנת מחללו, אל תקרי מחללו אלא מחול לו ע"כ. ולכן קיים הכתוב, אם בכל אשר אמרתי אליכם כאן תשמרו, אז יתכפר גם עון עבודה זרה, ושם אלהים אחרים לא תזכירו.

ופיים עלה הכתוב, שלש רגלים תחוג לי בשנה, כי גם שמירת המועדים מכפרת על חטא עבודה זרה, וכדאיתא בפייט (ליום ז' דפסח) יכופר אלה באלה הם מועדי, חטא העגל שאמרו ישראל 'אלה' אלהיך

ישראל (שמות לז-ח), מתכפר באלה הם מועדי (ויקרא כג-ג), כלומר בזה שישראל חוגגין את המועדים הוא כפרה על חטא העגל. ונראה דעל זה רימו הכתוב (במדבר כט-לט) אלה תעשו לה' צמועדיכם וגו', כי תעשו הוא לשון תיקון, 'ואלה', החטא של עבודה זרה אלה אלהיך ישראל, תעשו לה', תוכלו לתקן לה', צמועדיכם.

ובציצו צלעם שאמר לו האמון, כי הכיתני זה שלש רגלים (במדבר כז-כח). וצרש"י רמו לו, אתה מבקש לעבור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה (מנחום ט) ע"כ. וכתב בצנין אריאל, כי צלעם ציקש להזכיר את חטא העגל, כדי לעורר קיטרוג על ישראל, למען תוכל קללתו לחול עליהם, וכמו שנאמר (שם כז-א) וישת אל המדבר פניו, ובתרגום לקבל עגלה דעבדו ישראל צמדצרא, על כן רמו לו אתה הולך לעקור אומה שעשו את העגל, אולם איך רואה כי אומה זו חוגגת שלש רגלים, וזה מכפר על חטא העגל ע"כ. וזהו שאמר הכתוב, ושם אלהים אחרים לא תזכירו, אם רוצה שלא יזכירו חטא עבודה זרה, אז שלש רגלים תחוג לי בשנה, ויכופר אלה באלה. ועיין בגמרא (פסחים קיח). כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה שנאמר (שמות לד-י) אלהי

נוגע צמוק לחצירו, אז כל השקפתו על פרנסתו הוא צעינים אחרות, ומשתדל שיהיה צהיתר ולא באיקור, ולא צא לידי שנאה וקנאה. — וצא חצקוק והעמיד כל התורה כולה על אחת, שצקוטצ זה יוכל להגיע לקיום כל התורה, וצדיק צאמונתו יחיה. לא די שכאשר שואלין לו ישיב שהוא מאמין צה', אלא יחיה צו, כל חיותו וישותו תהא מסובצ צאמונה.

ובהיות ששצת קודש הוא מקור האמונה, שצו מעיד שיש אדון לעולם, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וציום השציעי שצת וינפש, וממילא משיג שהעולם נצרא יש מאין, צעשרה מאמרות שנצרא העולם, ואי אפשר להעולם להתקיים צטצע צלי כח דיצורו של ה' המחיה אותו תמיד, ואס כן על כרחך שה' משגיח צעולמו. ולכן נאמר, כי שצת מכל מלאכתו אשר צרא אלקים 'לעשות' (צראשית 3-ג), שצרא ה' עולמו צאופן שצריך לחדש את הצריאה צכל רגע, כיון שהוא יש מאין, ועומד רק צכח דיצורו של ה', וכמו שפירש הצעל שס טוצ הק', לעולם ה' דצרך נצצ צשמים (תהלים קיט-פט), וכידוע. — ומזה ששוצת כל יוס השצת, הוא מתחזק צאמונת א-ל-חי, וממילא קל לפניו יותר אחר כך

מסכה לא תעשה לך, וכתיב את חג המנחות תשמור ע"ש.

ומזה שהסמין לשמירת שצת הכתוב, 'וצכל' אשר אמרתי אליכם תשמרו, יש לומר כי אמרו חז"ל (מכות 7ד.) תרי"ג מצות נאמרו לו למשה וכו', צא חצקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק צאמונתו יחיה (חצקוק 3-ד) ע"כ. והכוונה צזה, כי חצקוק נתן ענה לישראל שיוכל להחזיק על ידה כל התורה כולה, ועל זה אמר שאס יתאמן האדם לחיות צאמונה, צזה יוכל להתגבר על יצרו, להיות לו לעזר על קיום כל התורה כולה, כי מי שמאמין שיש צורא עולם שמהוה הכל, וכל חיותו ותנועותיו מושפע ממנו, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, הכל הוא מושגח ממנו, אז צקל יוכל לקיים כל התורה. כי מי שמתאכסן צצית חצירו מכיר וידע שאי אפשר לו לעשות צו מה שרואה, רק מה שחצירו נתן לו רשות, ולא יוכל ללכת צכל מקום שרואה צצית, ואי אפשר לו להשתמש צכל דבר, רק מה שמרשה לו. וכמו כן מי שהוא גר צארץ ומכיר שמתוצצ צעולמו של הקצ"ה, צעולם שאינו שלו, הוא מצין שאי אפשר לו לעשות מה שרואה, רק מה שהחיר לו ה'. — וכאשר משיג צאמת שה' משגיח על הכל, ואין אדם

לקיים כל דברי התורה הזאת. ולכן אמר הכתוב, וציוס השביעי תשבות וגו', אם תקיים את השבת, אז ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו, תהיה מוצטת שתשמר גם בשאר המלות, בכל אשר אמרתי אליכם.

והנה צפרשה זו נאמרה מלות שבת, וכולל בה גם שציתת בהמה ושציתת העבד, אמנס יש שינוי לשון ציניהם, דלגצי האדם נאמר 'תשבות', ולבהמה אמר למען 'ינוח' שורך ותמורק, ולהעבד אמר 'וינפש' בן אמתך, ויש להצין טעם שינוי הלשונות. והנה צרש"י פירש למען ינוח, תן לו נייח, להתיר שיהא תולש ואוכל עשבים מן הקרקע. או אינו אלא יחבשנו בתוך הבית, אמרת אין זה נייח אלא נער (מכילתא) ע"כ. ואם כן שציתת הבהמה שונה משאר השובתים שאסורים בכל מלאכה, אלא אם יש לו נייח מעשיית המלאכה מותרת לו, אלא שלא יכפה את הבהמה לעשות מלאכתו, ולכן נאמר צו לשון מנוחה.

וזה שחילק בלשון של שציתת האדון ושציתת העבד, נראה כי אמרו חז"ל (צ"ה טו.) נשמה יתירה נותן הקצ"ה צאדם ערב שבת, כיון ששבת וי אצדה נפש ע"כ. וצא"ש ישראלי השבת מציא אותו לידי דציקות לקונו,

להחזיק באמונת חלקי עולם, וצשירות ותשבות ותפלה לא-ל חי. אצל בעבד ערל וגר תושב, צודאי שלא יציאנו השבת לידי מדרגה זו שיתדבק על ידי השבת לה'. אך מה שהקצ"ה נותן נשמה יתירה בשבת, יתכן שזה הוא על כל השובתים, חוץ מהבהמה כמוצן. והנה איתא בזה"ק (ח"ב פח:) מאי שבת, שמא דקודשא צריך הוא ע"ש. וכיון שהשבת מציאה לידי דציקות ה', על כן אמר וציוס השביעי 'תשבות', השציתה יציאנו לידי דציקות לקונו, אשר שמא דקוצ"ה הוא שבת. אצל העבד לא יזכה לזה, אלא 'וינפש' בן אמתך והגר, וזכה על כל פנים לנשמה יתירה, על דרך שבת וינפש. אך הבהמה גם זה אין לה, אלא למען ינוח שורך ותמורק, נייחא בעלמא.

אמנם עדיין צריכין להצין, כיון דשבת הוא שורש האמונה, שיש בעלים להעולם, וששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, והרי אמונה הוא גם מהשצע מלות צני נת, אם כן גם האומות העולם היה להם להתחייב בשמירתו, ולמה אמרו חז"ל (פנהדרין נח:) דעכו"ם ששבת חייב מיתה דכתיב (צראשית ח-כב) יום ולילה לא ישבותו.

וגראה על פי מה שכתב צפניס יפות (פ' יתרו) לפרש הכתוב,

אמר הכתוב, כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים (ויקרא כה-נה). והיינו שציוצאת מצרים כאשר הוצאתו מצית עבדים, קנה אותנו להיות לו לעבדים, ועל כן הטיל עלינו להשלים שציתתו, שעבדיו של האדון אסורים במלאכה. לא כן אומות העולם, עם הדומה לחמור, המה המקנה של האדון, וצצציתת צהמה נאמרה למען ינות, תן לו ניית, שמותר להצהמה לעשות לעצמו כל זרכיו, כי אס יחצשנו צצית חין לו ניית, ולכן לא נצטוו העכו"ס צצציתת השצת, כי להם לא היו שציתת השצת נייתא. ואס הם משמרים את השצת הם מצטלים את הניית שלהם, והם משוים עצמם כישראל שגם המה עבדי ה', על כן עכו"ס ששצת חייצ מיתת.

וזדדו גדל מעלתו של השצת, שצזה נתצזר כי עם ישראל הם סגולה לה' מכל העמים, ורק אנו מתוארים עבדי ה' יותר מכל עמי הארץ. ולכן אנו מתענגים צצצת עצור גדל חשיצותינו. ומה גם שעל ידי שציתתנו אנו גורמים שיקיים ה' את השצת, ויש לנו חלק צצציתתו כציוול, שעל ידינו מתמלא שציתתו. ולכן אמר הכתוב, וקראת לשצת עונג וגו', אז תענג על ה' (ישעיה נח-יג), שהתענוג

ויום השציעי ויום השציעי שצת לה' חלקיק, לא תעשה כל מלאכה אתה וצנך וצתך עבדך ואמתך וגו' (שמות כ-י). ופירש כי הטעם שנתן לנו ה' את יום השצת לשציתת, כי ה' שומר תורתו ושוצת ציום השצת, שהוא יום מנוחתו כציוול. וכיון שצצצת לא די שציתת האדון בעצמו, אלא גם עבדו ואמתו אסורין במלאכה, וצני ישראל הם עבדיו, וכמו שנאמר (ויקרא כה-נה) כי לי בני ישראל עבדים, זרכין גם אנו לשומר את השצת, כי הוא שציתת הש"ת צעצדיו. וזהו שאמר ויום השציעי שצת לה' חלקיק, שהקצ"ה שומר את השצת, ולכן לא תעשה כל מלאכה אתה וצנך וגו', כי שציתתנו הוא שציתת הש"ת. וזהו שאמר הכתוב (דברים ה-טו) וזכרת כי עבד היית צארץ מצרים וגו', על כן צוה ה' חלקיק לעשות את יום השצת, כי שציתתנו צצצת היא שציתת ה' מפני שאנחנו עבדיו. וזהו גם מה שאמר הכתוב (שם) למען ינות עבדך ואמתך כמוך, כמו שאתה מחוייב מצד עצדות, כך ינות עבדך כמוך ע"ש. (והכפיל דבריו צפרשת משפטים). והארכנו צזה צפרשת תשא תשק"ח.

ואם כן אנו חייצים צמלות שצת, מדין שציתת עבד, אשר זה לא שייך רק צצני ישראל, אשר עליהם

(ל-יג), שא לא נאמר אלא כי תשא
 ע"כ. ויש להצין השייכות של זקיפת
 ראש לגמינת השקלים, שקורא אותה
 הכתוב בשם נשיאות ראש. — ועוד
 איתא צירושלמי (שקלים א-ד), נתקשה
 משה במחצית השקל, הוציא הקצ"ה
 מטבע של אש מתחת כסא הכבוד,
 והראוהו למשה, ואמר לו זה יתנו, כזה
 יתנו ע"כ. ויש להצין במה נתקשה
 בזה יותר משאר פרשיות שבחורה
 העמוקות הרבה יותר, עד שהוצרך
 להראות לו מטבע של אש מתחת כסא
 הכבוד דייקא.

ובגמורא (מגילה יג:) אמר ריש לקיש
 גלוי וידוע לפני מי שאמר
 והיה העולם, שעתיד המן לשקול
 שקלים על ישראל, לפיכך הקדים
 שקליהם לשקלי המן, והיינו דתנן
 באחד באדר משמייעין על השקלים
 (שקלים א-ה) ע"כ. ואמרו שם (טו.)
 עוד, דאמר ליה המן למרדכי, אחי
 מלא קומנא קמחא דידכו, ודחי עשרה
 אלפי ככרי כספא דידי ע"כ. וכתבו
 התוס', שמעתי שעשרה אלפי ככר
 כסף עולין חזי שקל לכל אחד
 מישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו
 ממצרים, ואמר שיתן לאחשורוש כל
 פדיונם ודו"ק ותשכח ע"כ. וידוע
 הפליאה בזה, דהא סכום מחצית השקל
 של ישראל יחד, אמר הכתוב (שמות

הוא שאנו גורמים צמעשינו שה' שובת
 כראוי, וזהו התענוג שלנו.

והנה השבת היא מקור הצרכה, וכל
 צרכאן דלעילא ותתא ציומא
 שציעאה תליין, ויש לומר דצרכה זו
 נשפע מהשבתה של הקצ"ה, שמקיים
 תורתו, והוא שובת ציום השביעי. והרי
 כתב בתורת משה (פ' בשלח פ.) דגם
 צימי החול כאשר עוסק ה' צתורה
 בהלכות שבת נשפע פרנסה למטה,
 ומזה נתרצה המן ע"ש. וכיון דרק על
 ידי שמירת השבת שלנו נשלם שציתחו
 ית"ש כציוול, שגם עצדיו שובתים, לכן
 יש לנו חלק בצרכתו שנשפע משבתת
 השבת, וצוה זוכין לנחלה בלי מצרים
 (שבת קיט.).

*

קרינו היום פרשת שקלים, אשר
 מעלת קריאתה גדולה מאד,
 וכדאיתא במדרש תנחומא (תשא ו)
 שאמר משה לפני הקצ"ה, משאני מת
 אין אני נזכר, אמר לו הקצ"ה חייך
 כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם
 פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך,
 כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה
 לפני, כאילו אתה עומד שם באותה
 שעה וזוקף את ראשך, מנין ממה
 שקראו צענין, כי תשא את ראש

טומאה, ואם כן מהלדיק גמור עד רשע גמור ישנם מאה מדריגות, כי הרשע עומד למטה בשער החמשים שבטומאה, והלדיק עומד למעלה בשער החמשים של הקדושה. ולכן ערך התורה להאדם הוא חמשים שקל, היינו ערך האדם השלם העומד ברום המעלות, ומי שחסר משלימותו באמת ערכו פחותה יותר. רק בהיות שזה נערך לפי משקל א-ל-דעות, ואין איתנו יודע עד מה, על כן באומר ערכי עלי, נריך ליתן סכום היותר הגדול המתאים להאדם השלם.

וְלִפְיֵי זֶה כֹּל אָדָם צִירִידַת שַׁעַר אֶחָד מֵהַשַּׁעַר הָעֲלִיּוֹן שֶׁל קְדוּשָׁה הוּא שׁוֹה חֶלֶק אֶחָד מִמֵּאָה פָּחוֹת יוֹתֵר, וְהֵייוּ שֶׁבְעוֹמֵד בְּשַׁעַר הַמִּטֵּה שֶׁבְקְדוּשָׁה עֲרֻכוּ הוּא רֶק מִטֵּה וְחֲצִי שֶׁקֶל, וְכֵן לְהֵלָאָה, עַד שֶׁהֲרַשַׁע גִּמּוֹר הָעוֹמֵד בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוּנָה בְּשַׁעַר הַנּוֹיִן שֶׁל טוֹמְאָה עֲרֻכוּ הוּא רֶק מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, וְזוֹהוּ כּוֹפֵר נַפְשׁוֹ. וְבִהְיוֹת שִׁישְׂרָאֵל חֲטָאוּ אִזּוּ בַחֲטָא הָעֵגֶל, וּנְפְלוּ מִרוּם הַמַּעֲלוֹת עַד הַדִּיּוּטָא הַתַּחְתּוּנָה, עַל כֵּן נִטְווּ לִיתֵן רֶק מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, כִּיּוֹן שִׁירְדוּ מִמְדַרְיָגַתָּם מֵאָה מַעֲלוֹת, עַל כֵּן כּוֹפֵר נַפְשׁוֹ הוּא רֶק אֶחָד מִמֵּאָה מַעֲרֻכָה שֶׁל תּוֹרָה חֲמֵשִׁים שֶׁקֶל [וְעֵיין פִּינִיס יִפּוֹת רֵישׁ פֵּרַשְׁתַּת תַּשְׁאׁ].

לע-כה) וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו', ככר לאדן. והמן רנה לשקול עשרת אלפים ככר, אם כן נתן מאה פעמים יותר משקלי ישראל, ואיך אמר שנתן צוה כל פדיונם.

וּבְהִגָּהַת הַצִּיּוֹת שֶׁם כִּתְבָה, דַּכְכַר שֶׁל קוֹדֵשׁ כְּפוּל (בְּכּוֹרוֹת ה.), ואם כן מאת ככר קודש הם מאתים ככר של חול, והמן נתן עשרת אלפים ככר חול, ואם כן נתן רק חמשים פעמים יותר. והיינו מטעם דימי שנותינו בהם שבעים שנה, ומצן עשרים שנה ומעלה נתנו כופר נפשם, והמן נתן נגד חמשים שנה כנגד ששים רבוא ע"כ.

וּבְרָאָה דהנה צפרשת ערכין כתיב, איש כי יפליא נדר בערך נפשות לה', והיה ערך הזכר מצן עשרים שנה ועד צן ששים שנה, והיה ערך חמשים שקל כסף בשקל הקודש (ויקרא כז-ג). ואם כן ערך האדם הוא חמשים שקל, וכיון דכל העובר על הפקודים מצן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת ה' (ל-ד), אם כן ערך צן עשרים ומעלה הוא חמשים שקל, ולמה לזה ה' שיתן כופר נפשו רק מחצית השקל.

וּבְרָאָה כי יש חמשים שערי קדושה, ולעומת זה יש חמשים שערי

ובמעתה המן שרצה ליתן כל פדיונם, לשקול עליהם גם כאשר הם עומדים זרום המעלות, לכן נתן עשרת אלפים ככר כסף, מאה פעמים נגד שקליהם ששקלו צהיותם צדיוטא התחתונה, והוא יתן פדיונם כאשר עומדים הם זרום המעלה בחמשים שערי קדושה, אשר אז כל פדיונם עולה עשרת אלפים ככר כסף.

וזרה שנתקשה משה במחצית השקל, שזוה ה' שיתנו כופר נפשים לה', והרי ערך האדם הוא חמשים שקל כסף, ולא מחצית השקל, ואיך תהיה זה כופר נפשים. אך באמת כופר זה ניתן להם צהיותם צדיוטא התחתונה, ולהראות לנו, אשר גם צעת כזאת לא ידח ממנו נדח, והקצ"ה מחשבו עוד בתוך הכלל, ונתן לו פתח לשוב ולהתחזק לישא את ראשו בתוך הכלל כולו. כי יודע ה' גדול כח היצר הרע שמתגבר על האדם, שכוחו הוא אש, וכמו שאמרנו (קידושין פא.) דרב עמרם אשצעיה ליצריה שיצא ממנו, ונפק מיניה כי עמודא דנורא, אמר ליה חזי דאת נורא ואנא בישראל וכו' ע"ש. ולכן קרוב ה' לכל קוראיו ופושט ידו לקבל שצים, עד שגדולה

חשובה שמגעת עד כסא הכבוד (יומא פו.). וזהו שהשיב ה' למשה, כאשר נתקשה למה נתן רק אחד ממאה מערך האדם שהוא חמשים שקל, הראה לו מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, שזהו עבור כח האש של היצר הרע שישנו באדם, אשר עבור זה ידו פתוחה מתחת הכסא כבוד לקבל שצים, וגם צמצב כזה יש לו ערך, ויוכל עוד להתנשא.

ועל זה אמרו, דכמו שמשה זוקף ראשיהן של ישראל צפרשת שקלים, שאמר לו ה' כי תשא את ראש בני ישראל, להראות שגם מי שהוא צדיוטא התחתונה שאין ערכו שוה יותר ממחצית השקל, שהוא צשציל שעומד למטה בשער הגו"ן של טומאה, גם עמו מתחשב ונתן לו מקום ליתן כופר נפשו לה' לכפר על נפשותיכם, כן בכל דור ודור בקריאת פרשה זו, עומד משה וזוקף ראשיהן של ישראל, ליתן חיזוק לכל אחד בקריאת פרשה ובהתבוננותו זו, שלעולם לא מאוחר, ומי שרוצה באמת יוכל עוד לישא את ראשו וליתן כופר נפשו ולהתכפר, באיזה מצב שהוא נמצא בו.

בסעודת מלוה מלכה לטובת המתיבתא נחלת יעקב
מוצש"ק פי משפטים תשי"ע לפ"ק

הציאו את אצני שהם ואת אצני המלוואים, ואת הצושם ואת השמן למאור וגו' (לה-כו). וכתב בתרגום יונתן, וענני שמיא אזלין לפישון, ולקחו משם האצני שהם, והטילו אותם סמוך למחנה ישראל, ונשיאי ישראל לקטוה והציאום למשכן. ושז חזרו העננים לגן עדן ולקחו משם את הצושם ואת השמן, והנשיאים הציאום להמשכן ע"ש. והיינו כי דצרים אלו לא היו לישראל במדבר, והוצרכו להעננים להציאם ממרחק, וזאת היתה נדבות הנשיאים. והנה הכתוב מנה י"ג דצרים שהוצרכו לנדבות המשכן, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידצנו לבו, אמנם לא כולם יוכלו לקבל מאת כל איש אשר ידצנו לבו, אלא הכסף והזהב וכו', עד השמן למאור והצשמים והאצני שהם ואצני המלוואים, לכן הפסיק הכתוב, כי זה לא יוכל לנדב כל איש ישראל, אלא מן השמים ימציאו אותם להנשיאים להציאם לנדבות המשכן.

וגראדה לבצר בטעמא דמילתא שניתן לישראל השמן למאור מן השמים דייקא, שהעננים הציאו אותם מגן עדן לישראל, בהקדם לפרש

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידצנו לבו תקחו את תרומתי, זהב וכסף ונחושת וגו', שמן למאור וגו' אצני שהם ואצני מלוואים לאפוד ולחשן (שמות כה-ג). בגמרא (עבודה זרה כג.) תן פרת חטאת רבי אליעזר אומר אינה נקחת מן העוזדי כוכבים וכו' (פרה ג-א). מאי טעמא דרבי אליעזר, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך (במדבר יט-ג), ישראל יקחו ואין העוזדי כוכבים יקחו. ופריך אלא מעתה, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, הכי נמי דצני ישראל יקחו, ואין העוזדי כוכבים יקחו. וכי תימא הכי נמי, והאמר רב יהודה וכו', מה עשה עובד כוכבים אחד לאציו וכו', פעם אחת צקשו ממנו אצנים לאפוד צששים רבוא וכו'. ומשני אצני שהם הפסיק הענין [מללא כתיב ואצני שהם, כדכתיב צולהו וכסף ונחושת ותכלת וארגמן ועורות, הפסיק הענין ולא קאי איוקחון] ע"כ. והנה כל נדבות המשכן כולהו כתיבא צו"ו, חוץ משמן למאור צשמים לשמן המשחה, אצני שהם ואצני מלוואים.

וגראדה בטעמא דמילתא, דהנה מבואר להלן, והנשיאים

תורה, עבורם יערוך אהרן וזניו את הנרות, להאיר עיניהם של עוסקי תורה.

ובהיות שעיקר הארת העינים נצרכה לפלפול התורה, ואמרו חז"ל (גדריס לת.) שפלפול התורה לא ניתנה אלא למשה ולזרעו, והוא נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יצורך כי נתן מלחמו לדל (משלי כג-ט) ע"ש. ואם כן עיקר הדלקת המנורה להשפיע אורה לעוסקי תורה נצרכה רק למשה ולזרעו. אמנם בהיות כי 'ואתה' תצוה את בני ישראל, אתה מעצמך בטוב עין שלך תצוה אותם גם לבני ישראל, וכדי שיוכל כל אחד להשיגה ולהצין עומקה, ויקחו אליך שמן זית זך וגו', להאיר להם בתורתם, צאהל מועד מחוץ לפרוכת העדות.

ולכן כיון ששמן המנורה הוא לצורך עוסקי התורה, רצה ה' להראות, כי מה שיצטרכו תלמידי חכמים להחזיקת התורה על ידי תומכי תורה, זה יזמין ה' תמיד בהשפעה מיוחדת, וכדרך שאמרו (צ"ה טו.) כל מונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה חוץ מהואצת בניו לתלמוד תורה ע"ש. וכמו כן כל תומכי תורה

הכתובים, ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית זך כחית למאור, להעלות נר תמיד, צאהל מועד מחוץ לפרוכת העדות יערוך אותו אהרן וזניו וגו' (שמות כו-ט). והענין הוא, כי המנורה רומזת על התורה הקדושה, אשר תצבה עמודיה שצעה (משלי ט-א), אלו שצעה ספרי תורה (שנת קטו.). ולהדליק אור התורה, צריכין שמן זית זך כחית למאור, יגיעת התורה, כותשין אותו ואחר כך מוילא שמנו, וכמאמרם (מגילה ו:) יגעתי ומצאתי תאמין, לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, והיינו כחית, כתישה ויגיעה רבה, למאור, אז יאירו עיניו בתורת ה'. והכהן צהדלקתו את המנורה, המשך צוה אורה למטה ליושבי בית המדרש להאיר עיניהם בתורת ה'.

והנה הבתי כנסיות וצתי מדרשות מתוארים בשם אהל מועד, וכמו שמצינו צמשה רבינו, ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו', וקרא לו אהל מועד, והיה כל מצבא ה' יא אל אהל מועד (שמות לג-ו). ואמר הכתוב, כי הדלקת המנורה של אהרן, אינו לצורך הבית המקדש עצמה, וכי לאורה הוא צריך (שנת כג:), אלא צאהל מועד מחוץ לפרוכת העדות, אותו אהל מועד שהוא מחוץ למקדש, הצתי מדרשות שלומדים שם

המענה שלשה ימים כדרכו, ואחר
המענית לא היה מי שיתן לו מעט
לחם. והמענה והלך עד שהיה קרוב
למות, ולא היה מי שיתן לו שום
דבר, והיה רעש גדול למעלה, ולא
היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה
המנוה הגדולה לקיים נפש קדוש כזה,
כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי
לזה, אף שהיה שם אנשים כשרים
הרבה לא היו ראויין למנוה זאת
שישלח לו הש"ת דורן כזה כמצואר
בזוהר, וברא לו הש"ת שני דדין צפיו,
אחד הוֹלֵא דבש ואחד הוֹלֵא חלב,
ושלשה חדשים היה ניזון מזה הדבש
וחלב שהיה יונק מן הדדין שצפיו,
ואחר עבור ג' חדשים בא אליו אחד
ואמר לו, זוסא קח לך ששה גראשיש
וקנה לך לחם, אזי ברגע נפסק זה
הדבש וחלב עכל"ק.

ובה יתן שזכה להיות מתומכי
התורה ברוח נדיבה, וצפרט
בימינו אלה, שאין לנו שיעור רק
התורה הזאת, בודאי שהתורה ימליך
עלינו לטובה, שזכה להתבדח בשפע
ברכה והצלחה עד שיצלו שפתותינו
מלומר די, עדי מכה לביאת משיח
צדקנו צ"א.

מתצרכים בזכות החזקת התורה, כי
עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה
מאשר, אורך ימים בימינה ובשמאלה
עושר וכבוד. ולכן השמן למאור בא
להם מן השמים, כי כן יתן ה' בכל
הדורות השפעה מיוחדת מן השמים,
למאירים עיני ישראל בתורה, ומחזיקים
אותם לשבת באהלה של תורה.

וגם יש בו רמז, כי לזכות ליהנות
תלמידי חכמים מנכסיו לאו כל
אדם זוכה, כי צריך להיות להאדם
זכיה רבה לזה, ורק הנשיאים זכו
להביא את השמן למאור, להאיר עיני
ישראל בתורה, וזהו על דרך שכתב
בספ"ק נוטר חסד (בליקוטי פנינים
בסופו) סיפר לי מו"ח הגדיק
המפורסם מוהר"ר אברהם מרדכי
מפינטשוב ששמע מאיש אלקים
מוהר"ר רבי זושא מאנפאליא, שסיפר
לו היאך בעניותו היה שמש צעיר
אוסטרהא והיה דרכו להתענות שנים
ושלשה ימים, ואחר כך היה הולך
לבקש מאיזה בעל הבית שיתן לו על
לחם להשיב נפשו. ופעם אחת אמר
בלבו שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש
לחם, אלא יבטח באלקיו באמונה
שלימה שלא יחסיר מזונו. ופעם אחת

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר מנחם בויער נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר אפרים גאלדבערגער נ"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר בנימין טובל נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר ארי' וועבער נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר ישראל שעכטער נ"ו

לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר יואל ברא"ש פיערווערקער נ"ו

לרגל החלאקה לבנו נ"ו

הר"ר ישראל יוסף שמערן נ"ו

לרגל נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג בן הר"ר שלום בלוי נ"ו

* * *

הר"ר שלום וויטריאל נ"ו

לרגל נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג בן הר"ר ישראל מורדכי ווייסבערג נ"ו

* * *

הרב ר' דוד פאללאק שליט"א

לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר משה יוסף האפפמאן נ"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יוסף פישער נ"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

KHAL ADAS YEREIM
VIEN

27 Lee Avenue • Brooklyn, N.Y. 11211

קהל עדת יראים
ווייען

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזה"ש"ת

הננו בזה להודיע שא"ה
ביום א' לסדר תצוה הבעל"ט
יומא דהילולא של משה רעיא מהימנא
ידרוש
נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
דרשת ז' אדר

בבית מדרשינו בווייליאמסבורג
27 ל"ע עוועניו.

אחר תפלת מנחה
זמן תפלת מנחה בשעה 6:00

נ.ב. העזרת נשים תהי' פתוחה לנשים